

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Fortuyn, de politiek en de media

Maximumscore 1

- 1 vrijheid van meningsuiting

Indien vrijheid van godsdienst

0

Maximumscore 2

- 2 Basis van de rechtsstaat is de bescherming van (alle) burgers tegen (de willekeur van) de overheid. / Ook de overheid is gebonden aan de wet en rechtsregels van de staat.

Maximumscore 4

- 3 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- selectiecriteria *uitzonderlijkheid*
- gegeven: zijn onorthodoxe optreden / citaat: 'De zorgvuldig gemanicuurde hand... Ik word minister-president van Nederland'. (regels 1-6) / 'De dure auto... stoffig Den Haag'. (regels 48-54) / Hij valt op. (regel 52)
- selectiecriteria *over prominente personen*
- gegeven: Fortuyn is uitgegroeid tot een fenomeen. (regels 10-15)
- selectiecriteria *continuïteit*
- citaat: 'Je maakt er als het ware een soapserie van'. (regels 19-20) / 'Fortuyn was waarschijnlijk nooit *uitgegroeid* tot fenomeen als de tijd er niet rijp voor was ...' (regels 25- 27)
- selectiecriteria *human interest* (verwijst naar persoonlijke zaken)
- citaat: 'Je maakt er als het ware een soapserie van'. (regels 19-20) / 'De dure auto, ...en het 'Palazzo Pietro'...' (regels 48-49)
- selectiecriteria *het heeft gevolgen voor een grote groep mensen*
- gegeven: veel mensen kregen het gevoel dat iets aan hun problemen gedaan kon worden / citaat: 'Er is een gevoel van onbehagen ontstaan ... het gevoel dat er iets aan gedaan kan worden'. (regels 30-33)
- selectiecriteria *ondubbelzinnig en begrijpelijk*
- citaat: 'De door Fortuyn gekozen ... een simpele oplossing voor worden aangedragen'. (regels 34-39 / 'Juist die simpele benadering in heldere woorden...' (regels 40-41) / 'maar spreekt wel begrijpelijk'. (regel 52)
- selectiecriteria *afwisseling ten aanzien van ander nieuws*
- citaat: '...zijn een aangename afwisseling'. (regel 51)

per juist selectiecriteria met gegeven/citaat

2

Maximumscore 4

- 4 • de agendatheorie: het publiek volgt de media in hun keuze en rangschikking van ter sprake gebrachte onderwerpen. Als gevolg hiervan bepalen de media waarover wij denken en met anderen spreken. In dit geval zorgde de televisie ervoor dat mensen veel over Fortuyn gingen praten / de televisie zette Fortuyn en zijn ideeën als het ware op de gespreksagenda van veel mensen
- de theorie van de (selectieve blootstelling en) selectieve perceptie: Mensen (stellen zich open voor en) pikken bepaalde mediaboodschappen op, in dit geval bepaalde opvattingen van Fortuyn op de televisie, indien deze boodschappen overeenkomen met hun referentiekader (waarden, normen, ervaringen)

2

2

Maximumscore 1

- 5 kenmerk 1: Politieke partijen hebben een visie over de inrichting van de samenleving als geheel en moeten verschillende belangen tegen elkaar afwegen.

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 4	
6 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Het bestaan van vrijheidsrechten voor iedere burger, met name de <i>vrijheid van meningsuiting</i> (en de integriteit van de persoon) zijn hier bij de presentatie van Fortuyns boek in het geding. / Binnen de democratische rechtsorde moet een ieder vrijelijk kunnen zeggen wat hij of zij wil.• Als je het niet eens bent met Fortuyns ideeën, dan kun je op een andere manier protest aantekenen bijvoorbeeld een stuk in de krant schrijven, demonstreren, met hem in debat gaan, actievoeren of je aansluiten bij een politieke partij die jouw ideeën zal verwoorden/ vertegenwoordigen.• Er bestaat <i>princiële gelijkwaardigheid</i> van alle burgers om te participeren in de politiek, dus ook andersdenkenden moeten daarin gerespecteerd worden.• In een democratie wordt op grond van argumenten een conflict/verschil van mening uitgevochten en niet door geweld.• Als de ideeën van Fortuyn in de ogen van tegenstanders zouden leiden tot aantasting van rechten van minderheden, dan kan men vertrouwen op de verworvenheden van de democratische rechtsstaat, bijvoorbeeld het bestaan van een <i>Grondwet</i> dat <i>grondrechten van individuen</i> waarborgt en Fortuyns ideeën bij de rechter aanvechten.	
per juist antwoord	<u>2</u>
Maximumscore 4	
7 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: belang politici: <ul style="list-style-type: none">• Politici hebben de media nodig om bekendheid / populariteit bij de kiezers te verwerven / om hun ideeën naar voren te brengen / om te communiceren met de kiezers (communicatiefunctie politieke partij)	<u>1</u>
wederzijdse afhankelijkheid: <ul style="list-style-type: none">• Politici zullen dus achtergrondnieuws en primeurs aan journalisten leveren om media-attentie te krijgen	<u>1</u>
belang journalisten: <ul style="list-style-type: none">• Journalisten willen met primeurs komen / willen 'scoren' in hun krant	<u>1</u>
wederzijdse afhankelijkheid: <ul style="list-style-type: none">• Zij hebben dus baat bij de nieuwswaarde van populaire personen. (Journalisten zijn geïnteresseerd in politici die macht bezitten.)	<u>1</u>
Maximumscore 1	
8 ☐ Hoor en wederhoor toepassen, houdt in dat bij een kwestie een voorstander en een tegenstander aan het woord komt. / Verschillende betrokken partijen aan het woord komen.	
Maximumscore 1	
9 ☐ Andere journalistieke normen zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Het natrekken van verschillende bronnen alvorens iets als nieuws te brengen / informatie checken bij andere bronnen.• Zoveel mogelijk feiten en meningen scheiden. / Het betrachten van zoveel mogelijk objectiviteit als mogelijk is.	
Maximumscore 2	
10 ☐ • De LPF stelde zich in haar campagne zeer negatief op tegenover de PvdA	<u>1</u>
• De LPF stelde zich tegenover de VVD vrij neutraal op	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores	
Maximumscore 2		
11 ☐ Verzorgingsstaat (één van de volgende programmapunten): <ul style="list-style-type: none">• verminderen van individuele huursubsidie• toegang tot de WAO voor alleen objectief meetbare ziekten die een relatie hebben met de arbeidssituatie	<u>1</u>	
Gezondheidszorg (één van de volgende programmapunten): <ul style="list-style-type: none">• flinke eigen bijdrage van patiënten aan gezondheidszorg• aanmoedigen van particulier initiatief en ondernemerschap in de gezondheidszorg		<u>1</u>
Maximumscore 2		
12 ☐ Voorbeeld van juiste uitleg is (één van de volgende): Uitgaande van LPF-programmapunten: verminderen van individuele huursubsidie / flinke eigen bijdrage van patiënten aan gezondheidszorg <ul style="list-style-type: none">• De PvdA is tegen deze maatregelen, omdat deze vooral de zwakkeren in de samenleving zullen treffen. / zullen vooral de mensen met lage inkomens treffen. Uitgaande van LPF-programmapunten: het beperken van de toegang tot de WAO voor andere categorieën dan medisch objectief meetbare ziekten die een relatie hebben met de arbeidssituatie. / meer particulier initiatief en ondernemerschap in de gezondheidszorg <ul style="list-style-type: none">• De PvdA is tegen deze maatregelen, omdat de partij een actieve rol van de overheid wil om de bestaanszekerheid van mensen te waarborgen, met name van mensen die kwetsbaar zijn en mensen met een lage sociaal-economische positie / omdat deze partij in de zorg uitgaat van inkomens- en risicosolidariteit.	<u>2</u>	
Maximumscore 2		
13 ☐ voorbeelden van publieke voorzieningen/collectieve goederen uit de tekst: <ul style="list-style-type: none">• sociale zekerheid in de vorm van WAO (regel 7) of bijstandswet (regel 17)• gezondheidszorg (regel 36)	<u>1</u> <u>1</u>	
Maximumscore 2		
14 ☐ voorbeeld sociale zekerheid/WAO als publieke voorziening/collectief goed: De WAO is een voorbeeld van een publieke voorziening/collectief goed, omdat (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• het gaat om een zaak die van algemeen belang geacht wordt (garantie voor bestaanszekerheid/collectief sociaal welzijn)• deze (in principe) voor iedereen beschikbaar moeten zijn• deze moeilijk via de markt kan worden gerealiseerd per juist kenmerk	<u>1</u>	
Maximumscore 1		
15 ☐ de uitvoering (en toepassing) van maatregelen en wetten (zoals de wetgever heeft bedoeld)		
Maximumscore 2		
16 ☐ Tengevolge van het kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging zijn er veel partijen in het parlement. Geen partij in de Tweede Kamer heeft de meerderheid (de helft plus één). Daarom sluit een aantal partijen (die samen de meerderheid hebben) een coalitie waarbij een aantal afspraken wordt vastgelegd. / Omdat het kabinet het vertrouwen dient te hebben van (een meerderheid in) het parlement moeten de fracties samenwerken en vormen zo een coalitie.		
Maximumscore 1		
17 ☐ Een coalitieregering (steunend op een vaste meerderheid in de Tweede Kamer) biedt het kabinet een grotere garantie om een kabinetsperiode vol te maken dan bij de altijd wat onzekere uitkomsten van een wisselende meerderheid. / Er is meer garantie van continuïteit in beleid.		

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 3</p> <p>18 ☐ Voorbeelden van juiste redenen zijn (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Fortuyn gaat niet uit van ongelijkwaardigheid van mensen.• Hij legt geen nadruk op sterk/autoritair leiderschap.• Hij is niet anti-democratisch.• Hij verwerpt geweld als politiek middel.• Zijn opvattingen worden niet gekenmerkt door etnocentrisme/nationalisme/racisme.• Hij streeft niet naar macht in handen van één partij/autoritaire regeringsvorm. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 3</p> <p>19 ☐ Maatschappelijke functies van de traditionele massamedia die <i>niet</i> goed vervuld zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• de informatie (en meningsvormende) functie: doorgeven van wat er leeft bij de burgers / doorgeven van informatie vanuit de burgers naar de politiek.• de agendafunctie: de media besteden aandacht aan zaken die in de samenleving spelen, zodat die op de publieke en politieke agenda komen.• de waakhondfunctie: het kritisch volgen van politici en de politiek• controlefunctie: het signaleren van onvrede/misstanden in de samenleving <p>per juiste functie</p> <p>voorbeelden van goede citaten (één van de volgende): “... waarom, de traditionele journalistiek ... geen oor heeft gehad voor de stem van het volk.” (regels 30-34) of: “Zijn journalistiek en politiek zo dicht tegen elkaar aangeschurkt ...” (regels 34-36) of: “... vergeten te beschrijven wat er werkelijk gebeurt in de samenleving en hoe het zit.” (regels 47-50)</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 4</p> <p>20 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• De kranten hebben geen verslaggever erop uitgestuurd om de gebeurtenissen uit eigen waarneming te beschrijven. Door geen verslaggever naar bepaalde gebeurtenissen te sturen, krijgt de lezer geen volledig beeld van de werkelijkheid.• De journalist/de redacteur maakt selectief gebruik van bronnen: De informatie/het nieuws komt binnen via moderne communicatietechnieken. Andere bronnen worden niet of te weinig gebruikt.• Het referentiekader en de interesse van de journalist/de redacteur spelen een rol: “Journalisten hebben zich in hun eigen, aparte wereld opgesloten, ... En creëren zo samen met politici hun eigen taboe-onderwerpen.” (regels 86-89) <p>per juist antwoord</p>	<p><u>2</u></p>
<p>Maximumscore 3</p> <p>21 ☐ massacommunicatiekenmerken (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• gebruikmaking van technische hulpmiddelen• boodschap bedoeld voor een publiek dat in principe onbekend is aan zender en groot in aantal• draagt bij aan de openbaarheid van informatie / vorming publieke opinie• geen fysieke nabijheid zender en ontvanger <p>per juist kenmerk</p> <p>verschil: Internet heeft directe mogelijkheden van feedback, terwijl media als de krant, radio en televisie minder directe mogelijkheden hebben van feedback</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
22 ☐ voorbeelden van goede antwoorden (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Een programma dat slecht wordt bekeken, wordt veranderd of verdwijnt.• Er wordt besloten een programma met veel kijkers op 'prime-time' uit te zenden.• Programma's met 'beproefde'/succesvolle formule worden gehandhaafd.	
Maximumscore 2	
23 ☐ Voorbeeld van een juist antwoord is: <p>Eén van de regels waaraan de publieke omroepen moeten voldoen, is de eis van een volledig programmavoorschrift (totaalprogramma). In het programma-aanbod van de publieke omroepen moet naast amusement ook aandacht worden geschonken aan informatie, cultuur (kunst) en educatie.</p> <p>Een puur marktgerichte aanpak door alleen programma's uit te zenden die veel kijkers zullen trekken, is door de wettelijke eis van het volledig programmavoorschrift, niet mogelijk.</p>	
Maximumscore 2	
24 ☐ uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• zorgen voor pluriformiteit in het nieuwsaanbod• bevorderen democratische samenleving• garanderen van vrijheid van meningsuiting	
per juist uitgangspunt	<u>1</u>
Maximumscore 2	
25 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• Door te garanderen dat iedere politieke partij haar ideeën kan laten horen (uitgangspunt van het mediabeleid is pluriformiteit)• heeft de burger in principe een optimale keuzevrijheid. Dit is een voorwaarde voor een democratische samenleving (uitgangspunt van het mediabeleid is het bevorderen/laten functioneren van een democratie)	<u>1</u>
	<u>1</u>
Ook goed: vrijheid van meningsuiting (uitgangspunt van het mediabeleid) wordt door de overheid gewaarborgd, een noodzakelijke voorwaarde voor een democratie (uitgangspunt mediabeleid).	
Maximumscore 3	
26 ☐ 1 juist: 54% van de stemmers die op de LPF hebben gestemd is man	<u>1</u>
2 onjuist: 32% van de LPF-stemmers is jonger dan 35 jaar	<u>1</u>
3 juist: 27,6% van de stemmers op de LPF stemde in 1998 niet	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 4

- 27 Voorbeelden van goede redenen zijn (twee van de volgende):
- Door het niet stemmen van mensen, krijgen de mensen die wel stemmen een onevenredig grote invloed.
 - Het is mogelijk dat bepaalde ideeën/wensen van niet-stemmers vóór mei 2002 niet op de publieke en politieke agenda zijn gekomen.
 - Verkiezingen bepalen de politieke machtsverhoudingen in het parlement. Door de LPF is een bepaald deel van het volk vertegenwoordigd dat daarvoor niet vertegenwoordigd was / de Tweede Kamer zou hierdoor representatiever geworden zijn.
 - De afstand tussen burger en politiek werd verkleind doordat meer stemmers zich vertegenwoordigd voelden door nieuwe partijen als LPF en Leefbaar Nederland.
 - De legitimiteit van de vertegenwoordiging (Tweede Kamer) is groter bij een hoge opkomst dan bij een lage opkomst.
 - De nieuwe partijen zullen stellen dat de politieke agenda nu is opengebrosen en niet meer bepaald wordt door de beroepspolitici van de gevestigde partijen.
 - Men kan ook wijzen op de kans dat het beleid door burgers die zijn gaan stemmen meer aanvaard wordt omdat ze vertegenwoordigers hebben gekozen, die het beleid maken.

per juiste reden

2